

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Teze k bakalářské práci

Hodnocení trhu práce ve vybraném regionu

Julija Smolina

© 2017 ČZU v Praze

Klíčová slova:

aktivní politika, míra nezaměstnanosti, nezaměstnanost, trh práce, ukazatel, Ústecký kraj

Bakalářská práce se zabývá hodnocením trhu práce Ústeckého regionu v letech 2011-2016. Jejím hlavním cílem bylo posoudit vývoj zaměstnanosti a nezaměstnanosti v Ústeckém kraji v letech 2011-2016 a to na základě statistických dat. K dílčím cílům se řadilo též stanovit predikci vývoje míry nezaměstnanosti v dalším období.

Pro posouzení vývoje nezaměstnanosti byl vybrán kraj Ústecký, a to z toho důvodu, že se jednalo o kraj s nejvyšší mírou nezaměstnanosti. Zatímco podíl nezaměstnaných osob v České republice dosáhl začátkem roku 2017 výše 5,3 %, v jednotlivých okresech Ústeckého kraje se pohyboval okolo 8,1 % až 10,1 %. To znamená až o 91 % více, než byl celorepublikový průměr.

Bakalářská práce je členěna do sedmi kapitol. V praktické části práce je obsažena charakteristika kraje, následně analýza údajů z Českého statistického úřadu a analýza vlastních dat z dotazníkového šetření. Na základě těchto analýz byly v závěru práce popsány hlavní příčiny vysoké nezaměstnanosti, prognóza jejího vývoje do budoucna a návrhy opatření ke snížení počtu nezaměstnaných.

Vývoj zaměstnanosti i nezaměstnanosti byl posuzován z hlediska počtu obyvatel, věku, vzdělání, počtu pracovních míst a počtu uchazečů. Vlastní analýza prostřednictvím dotazníku byla zaměřena na nezaměstnané osoby starší 18 let, s bydlištěm v Ústeckém kraji.

Na základě provedené studie byly zjištěny některé příčiny vysoké nezaměstnanosti v Ústeckém kraji. Především se mezi uchazeči nachází vysoký podíl osob (29 %) s nízkou kvalifikací (zejména pak se základním vzděláním, příp. se vzděláním nedokončeným) Na druhé straně je jen velice málo vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, kteří se rozhodnou hledat zaměstnání ve svém rodném kraji, aniž by zvážili možnost stěhování za lepším životním standardem.

Dále je také stále nabízen nízký počet pracovních míst pro osoby se zdravotním znevýhodněním (pouze 15 % z celkového počtu volných míst) a málo efektivně je pracováno s uchazeči dlouhodobě nezaměstnanými, neboť ti převažují v celém počtu uchazečů o zaměstnání (45 %).

Velkým problémem jsou také nízké mzdy, které motivují spíše ke zneužívání systému sociálního zabezpečení a podpory v nezaměstnanosti, v horším případě pak k nelegálním výdělkům. Nízká mzdová hladina má za následek i vysokou fluktuaci zaměstnanců vybraných profesí, jenž negativně ovlivňuje zaměstnavatele i stát, který musí nezaměstnanému poskytnout podporu v nezaměstnanosti.

Jednou z dalších příčin nezaměstnanosti v kraji je neochota potenciálních zaměstnanců nastupovat do práce. Mimo zmíněných nízkých mezd za tím stojí špatná pověst a chování některých zaměstnavatelů při přijímacích pohovorech, což bylo potvrzeno i samotnými respondenty v dotazníkovém šetření.

Z hlediska geografie má Ústecký kraj i jisté nevýhody pro pracovní trh. Jednou z nich je horší dopravní obslužnost v některých odlehlých lokalitách kraje. Někteří obyvatelé jsou zcela závislí na využívání veřejné hromadné dopravy a spojení, která poskytují. Doprava do práce je komplikací hlavně pro ty, kteří bydlí mimo centrum kraje, kde je koncentrace ekonomických subjektů největší.

Ústecký kraj je také dlouhodobě postižen existencí sociálně vyloučených lokalit a vysokým zastoupením nezaměstnaných v těchto lokalitách. U sociálně vyloučených osob, které žijí ve špatných životních podmínkách, se pak častěji projevují sociálně-patologické jevy (drogy, alkoholismus, vandalismus, kriminalita apod.), jenž snižují bezpečnost i atraktivitu kraje.

V návaznosti na uvedené příčiny nezaměstnanosti v Ústeckém kraji navrhuje autorka práce několik opatření, jež by mohla pomoci ke zlepšení situace na krajském trhu práce.

Prvním opatřením pro snížení počtu mladých nezaměstnaných je úprava studijních programů, které by byly více přizpůsobeny aktuálním požadavkům trhu práce po pracovní síle. Krajská vzdělávací zařízení zatím nejsou schopny vyhovět těmto požadavkům a připravit absolventy na reálné uplatnění studovaných oborů v praxi.

Pokud by zároveň mohly školy zprostředkovávat stáže a praxe u místních firem a podniků, mohlo by to pomoci v budoucím uplatnění nejen studentům, ale zvýšit i prestiž konkrétních vzdělávacích institucí. Navíc by firmy, které shání kvalitní pracovní sílu měly možnost si takovým způsobem kvalifikované pracovníky samy vychovat.

Pracovníci úřadu práce by měli s uchazeči intenzivněji pracovat, zjistit, jaké jsou jejich představy a očekávání (zdali mají zájem svoji situaci změnit) a s ohledem na to cílit na jejich vnitřní motivační faktory. Rekvalifikovaný jedinec by měl být schopen nabídnout trhu práce takové dovednosti, které odpovídají současné tržní poptávce.

Dalším předpokladem pro snížení nezaměstnanosti je podpora drobných podnikatelů, podpora vzniku nových společností a tvorba nových pracovních míst. Kraj i stát se v průběhu posledních let podílel na řadě dotačních programů na podporu rozvoje podnikatelské sféry v regionu, úspěšným byl např. dotační program „Podpora začínajících podnikatelů v Ústeckém kraji pro rok 2016“. Konkrétně tento program vyvolal velký zájem a pomohl tak 27 novým podnikatelům realizovat své podnikatelské plány. Pokud by se kraji i do budoucích let dařilo vyčlenit finanční prostředky na realizaci obdobných projektů, mohlo by to pomoci dalším desítkám nezaměstnaných lidí, do kterých patří i rizikové skupiny na trhu práce.

Dílním cílem práce bylo také poukázat na budoucí tendence vývoje ústeckého pracovního trhu. Zde bylo zjištěno, že se ekonomická situace kraje v posledních letech zlepšuje. Zvyšuje se nabídka pracovních míst, s ní se zvyšuje míra ekonomické aktivity v kraji. Vždy o několik procent se snižuje i podíl dlouhodobě nezaměstnaných.

Přesto, že prognóza hovoří o příznivém vývoji nezaměstnanosti i nadále, není současný stav žádnou zárukou prosperity v nadcházejících letech. Aby mohl být tento pozitivní trend nadále udržen, je potřeba hledat řešení příčin nezaměstnanosti. A to taková, která na jedné straně budou motivovat všechny věkové kategorie obyvatel k dalšímu sebevzdělávání, rekvalifikacím a jakémukoli jinému způsobu zvyšování svých hodnot na trhu práce. Na druhé straně, zajistí lepší pracovní i mzdové podmínky zaměstnancům a celkově lepší životní úroveň obyvatelům Ústeckého kraje.

Použitá literatura:

- (1) BROŽOVÁ, Dagmar. Společenské souvislosti trhu práce. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. 140 s. ISBN 80-86429-16-4.
- (2) BUCHTOVÁ, Božena, Josef ŠMAJS a Zdeněk BOLELOUCKÝ. Nezaměstnanost. 2. přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Grada Publishing, 2013. 187 s. ISBN 978-80-247-4282-3.
- (3) DVOŘÁKOVÁ, Zuzana. Řízení lidských zdrojů. Praha: C.H. Beck, 2012. 559 s. ISBN 978-80-7400-347-9
- (4) HOLMAN, Robert. Ekonomie. 6. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. 696 s. ISBN 978-80-7400-278-6.
- (5) JUREČKA, Václav a kol. *Makroekonomie*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Grada Publishing, 2013. 342 s. ISBN 978-80-247-4386-8.
- (6) JUREČKA, Václav a kol. *Mikroekonomie*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Grada Publishing, 2013. 366 s. ISBN 978-80-247-4385-1
- (7) MAREŠ, Petr. Nezaměstnanost jako sociální problém. 3. dopl., upr. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. 175 s. ISBN 80-86429-08-3.
- (8) Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ v roce 2015 a strategie APZ pro rok 2016 [online]. Ústí nad Labem: Úřad práce, 2016. 24 s. [cit. 2017-10-19]. Dostupné z:
https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/ulk/informace/atp_up/zprava_o_situaci_na_krajskem_trhu_prace,_o_realizaci_apz_v_roce_2015_a_strategii_apz_pro_rok_2016.
- (9) Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších právních předpisů, § 104 odst. 2.
- (10) Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších právních předpisů, § 105 odst. 1
- (11) Zákon č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách a o změně některých zákonů (zákon o investičních pobídkách), ve znění pozdějších právních předpisů.
- (12) Internetové zdroje:
<http://www.czso.cz>
<http://www.mpsv.cz>